

جزوه حقوق تجارت

بخش ۲

استاد: دکتر احسان لطفی

رشته حقوق دانشگاه فردوسی مشهد

www.jozvehyab.com

www.jozvehyab.com

۲- شرکت های تجاری:

این شرکت ها بر ۷ قسم اند طبق ماده ۲۰ قانون تجارت.

شرکت های تجاری:

شرکت تجاری یک شخصیت حقوقی است که به موجب قانون تجارت و قوانین مربوطه تشکیل میشود و در آن دو یا چند نفر آورده ای را به میان میگذارند تا با آن آورده فعالیت کنند و سود و زیان و حاصله را تقسیم کنند.

شخصیت حقوقی مجموعه ای از افراد حقیقی اند که قانون به آنها را یک شخصیت تلقی میکند. که قانون است که آنها را به رسمیت میشناسد .

درباره شرکت های تجاری ماده ۵۸۳:

کلیه شرکت های تجاری مذکور در این قانون شخصیت حقوقی دارند.

مؤسسات و تشکیلاتی که مقاصد غیر تجاری دارند هم شخصیت حقوقی دارند طبق ماده ۵۸۴

آثار شخصیت حقوقی مستقل شرکت تجاری:

۱. اسم مستقل

۲. اهلیت (در معنای حقوقی توانایی دارا شدن حق و تکلیف و قابلیت اجرای آنها)

مفهوم ماده ۵۸۸: شرکت میتواند هر کاری و حق التکلیفی که اشخاص حقیقی دارند شرکت که شخصیت حقوقی است میتواند دارا باشد. (بجز حقوق خاص اشخاص)

مواردی که اهلیت شرکت به آن محدود است

.خواص انسان

.خارج از موضوع شرکت

۳. دارایی مستقل:

دارایی منفی = بدهی

دارایی مثبت = (جدا از دارایی های شرکا) دارایی های شرکت (سود و آورده های شرکا)

۴. اقامتگاه مستقل

شرکت دارای اقامتگاه مستقل است از شریک (ماده ۵۹۰)

۵. تابعیت مستقل

شرکت ها چون شخصیت جدا از شرکا دارند پس تابعیت مستقل از شرکا نیز دارد.

تابعیت شرکت ها بر اساس محل اقامتگاه تعیین میشود.

محل اداره و فعالیت یک شرکت را اقامتگاه آن شرکت میگویند.

شرکت میتواند اقامتگاه (تابعیت) خود را تغییر دهد.

برای تغییر تابعیت یک شرکت تجاری باید:

۱. اقامتگاه خود را در یک کشور دیگر منتقل کند

۲. همه شرکا باید اتفاق آراء با تغییر تابعیت موافقت کنند.

۳. باید تشریفات قانونی ترک تابعیت و اخذ تابعیت جدید رعایت شود.

شرکت تجاری با یک نفر قابل تشکیل نیست، چون ما یک نفر را شریک اطلاق نمیکنیم.

تحلیل تعریف شرکت های تجاری:

همه شرکت ها حداقل با دو نفر تشکیل میشوند.

شرکت های خاص که با ۳ نفر حداقل تشکیل میشود

سهامی عام با حداقل ۵ نفر طبق ماده ۱۰۷ لایحه و ماده ۴ لایحه.

شرکت های تعاونی حداقل با ۷ نفر تشکیل میشوند.

آورده : باید مال (نقدی > وجه رایج کشور < و غیر نقدی > به صورت مال مادی و مال غیر مادی مانند سرقتی، دانش، مهارت فنی، اعتبار، حق اختراع، حق تالیف <) باشد.

چک به صورت آورده نقدی محسوب نمیشود.

بعد تشکیل شخصیت حقوقی شرکت، همه اموال تمکین به مالکیت شرکت میشود.

ما در قبال آوردن مال به شرکت آن را از دست داده و سهام (برای شرکت های سهامی) یا سهم الشرکه (شرکت های غیر سهامی) بدست می آوریم.

مال مشاعی یعنی شرکا در جزء جزء مال شریک اند.

مال مشاع تقسیم که بشود مفروز میشود.

مالی که به یک شرکت به عنوان " آورده " آورده میشود مشاعی نیست و مالکیت آن به نام شرکت است.

شرکت های تعاونی و شرکت های سهامی میتوانند موضوعش تجاری و غیر تجاری باشد.

(در حقوق تفاوتی بین تجارتي و بازرگانی نیست)

تقسیم سود و زیان در شرکت:

ماده ۱۰۸ قانون. توافقات در اساسنامه که اگر درباره سود و زیان چیزی مقرر شده باشد طبق آن عمل میکنند و اگر توافقی صورت نگرفته باشد به نسبت سهم الشرکه .

طبق ماده ۱۱۹ قانون توافقات در اساسنامه میتواند هر نسبت سودی باشد بجز تعلق نگرفتن ضرر یا کل سود...

◇ تقسیم شرکت ها بر اساس تابعیت:

۱. شرکت های داخلی: شرکت هایی هستند که محل تشکیل و اقامتگاه آنها در ایران باشد. (ماده ۱ قانون ثبت شرکت ها)

۲. شرکت های خارجی: ماده ۵۹۱

شرکت هایی که اقامتگاه آنها خارج از ایران باشد.

۳. شرکت های چند ملیتی

شرکت هایی هستند که از یک شرکت مادر و چندین شرکت اقماری (شرکت فرعی) تشکیل شده است.

به شرکتهای بیشتر از ۵۰ درصد از سرمایه اش مال شرکت مادر باشد ، شرکت فرعی میگویند .

شخصیت حقوقی شرکت های فرعی از شرکت مادر مستقل میباشد. (دارایی نام و ...)

شرکت های فرعی تحت کنترل شرکت مادر اند یعنی در تصمیمی گیری ها رای با شرکت مادر است.

شرکت مادر تابعیت یک ملت را دارد و شرکت های فرعی تابعیت های ملل مختلفی را دارند.

شرکت های هلدینگ شرکت های مادری هستند که فقط سرمایه گذاری میکنند.

یک هلدینگ شرکت های فرعی دارند.

◊ تقسیم شرکت ها بر اساس مالکیت سهام:

۱. شخصیت حقوقی خصوصی:

مالکیت سهام آنها به اشخاص مشخصی تعلق دارند.

● تجاری: ماده ۲۰

● غیر تجاری: ماده ۵۸۴

مقاصد غیر تجاری شامل هنری آموزشی بهداشتی ...

موسسه هایی که به مقاصد فوق تشکیل شده باشند موسسه های غیر تجاری اند.

در تشخیص یک موسسه غیر باید به موضوع (نه به هدف) آن توجه کرد تا فهمید تجاری است یا غیر تجاری.

۲. شخصیت حقوقی عمومی:

مالکیت سهام آنها به عموم تعلق دارد.

● دولتی:

دولت یک شخصیت حقوقی است.

شامل وزارتخانه ها، سازمان ها، ادارات، نهاد ها و ارگان ها

دو نوع فعالیت دولت دارد:

الف) اعمال حاکمیت: براساس اداره حکومت مثل مالیات و از باب حاکمیت است نه معاملات. در اعمال حاکمیت دولت دنبال سود نیست.

ب) تصدی: دولت مثل یک تاجر خصوصی فعالیت تجاری میکند.

شرکت های دولتی همیشه در قالب شرکت های سهامی عام تشکیل میشوند.

ماده ۵۸۷

شرکت های دولتی از زمان ایجاد (نه ثبت) شخصیت حقوقی پیدا میکنند.

از زمانی که قوانین تشکیل یا اساسنامه های آن توسط مجلس به تصویب برسد

شرکت دخانیات ، بیمه ایران ، ...

● غیر دولتی:

قانون فهرست نهاد ها و موسسات عمومی غیر دولتی:

۱ - شهرداریها و شرکتهای تابعه آنان مادام که بیش از ۵۰ درصد سهام و سرمایه آنان

متعلق به شهرداریها باشد.

۲ - بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.

۳ - هلال احمر.

۴ - کمیته امداد امام.

۵ - بنیاد شهید انقلاب اسلامی.

۶ - بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.

۷ - کمیته ملی المپیک ایران.

۸ - بنیاد ۱۵ خرداد.

۹ - سازمان تبلیغات اسلامی.

۱۰ - سازمان تأمین اجتماعی.

تفاوت اقسام شرکت های ماده ۲۰

از دو جهت تفاوت دارند

۱. از جهت طرز تشکیل، اداره و انحلال

سازوکاری که بر این شرکت ها حاکم است

۲. مسیولیت شرکا در مقابل اشخاص ثالث در صورت ورشکستگی شرکت:

ورشکستگی: یعنی دارایی کفاف پرداخت بدهی را ندارد.

در هر شرکت متفاوت است:

۱- شرکت سهامی

ماده ۱ لایحه:

در شرکت سهامی قانون در این باره ماده ای وضع کرده است، که مسیولیت صاحبان سهام محدود است به مبلغ اسمی سهام است.

مبلغ اسمی سهام: بعد از نوشتن اساس نامه (مفاد توافق شرکا در باره شیوع کار شرکت) و ثبت شرکت، یکی از چیزهایی که در اساسنامه تعیین میشود تعداد سهامی شرکت، قیمت هر سهم، کل سرمایه اولیه (مجموع آورده های شرکا به شرکت) تعداد سهامی و قیمت هر سهم هم توافقی بین شرکا تعیین میشود که باید با کل سرمایه (اولیه) برابر باشد.

به قیمت هر سهم که توسط شرکا تعیین میشود، مبلغ اسمی سهم نام دارد.

در سهامی خاص شرکا کاملاً آزاد اند هر مبلغی برای قیمت هر سهم بگذارند.

در سهامی عام شرکا بیشتر از ۱۰۰۰ تومن نمیتوانند برای قیمت هر سهم بگذارند.

۳ نوع ارزش برای قیمت های سهام:

ارزش اساس نامه ای یا اسمی که شرکا تعیین میکنند که عام بیش از ۱۰۰۰ تومن نیست.

ارزش واقعی که در بازار تعیین میشود.

ارزش بورسی که بورس اوراق بهادار برای شرکت تعیین میکند.

فقط شرکت های سهامی عام میتوانند سهامی خود را در بورس عرضه کنند .

خرید و فروش بورس توسط کارگذاران بورس انجام میشود .

نتیجه: در صورت ورشکستگی شرکت طلبکاران نمیتوانند در شرکت های سهامی ؛طلب پول از شرکا کنند.

دلیل:

محدود به مبلغ اسمی سهام است که شرکا به عنوان آورده ها تمکین به شرکت (شخصیت حقوقی) و در صورت ورشکستگی شرکت هیچ مسیولیتی شرکا در قبال طلب کاران ندارند.

۲- شرکت با مسیولیت محدود(ماده ۹۴)

زمانی که تمام سرمایه نقدی و غیر نقدی پرداخت شده باشد شخصیت حقوقی تشکیل میشود.(ماده ۹۶)

مسیولیت شرکا در این شرکت ها محدود است به سرمایه شرکا در شرکت.

تصمیمات این شرکت ها به صورت تشکیل یک مجمع عمومی میباشد (ماده ۱۰۶)

اگر تصمیمات راجع به اساسنامه باشد (ماده ۱۰۸)

۳- شرکت تضامنی (ماده ۱۲۴)

تا زمانی که شرکت منحل نشده حق رجوع به شرکا نیست ولی بعد از منحل شدن شرکت (ورشکستگی) طلبکاران میتوانند برای وصول طلب خود به شرکا رجوع کنند و شرکا موظفند طلب را پرداخت کنند حتی اگر از سهم خودشان در شرکت بیشتر باشد. رابطه شرکا با ثالث که تضامنی است.

رابطه بین خود شرکا با توجه به سهمشان است.

مسئولیت تضامنی در قبال شخص ثالث توافقی نیست و قابل تغییر نیست.

۴- شرکت مختلط غیر سهامی (ماده ۱۴۱)

مخلوطی از شرکت تضامنی و شرکت با مسئولیت محدود

شرکای این شرکت بعضی تضامنی اند و بعضی از شرکا با مسئولیت محدود اند.

اداره شرکت های مختلط غیر سهامی فقط توسط شرکای تضامنی شرکت است.

شرکای با مسئولیت محدود نمیتوانند مدیر شوند.

نتیجه: کسانی که تضامنی اند طبق قانون تضامنی با شخص ثالث برخورد میکنند و شرکای با

مسئولیت محدود هم نیز طبق قانون مسئولیت محدود اند

۵- شرکت های مختلط

سهامی (ماده ۱۶۲)

مخلوطی از شرکت تضامنی و شرکت سهامی

شرکای این شرکت بعضی تضامنی اند و بعضی از شرکا سهامی اند.
اداره شرکت های مختلط غیر سهامی فقط توسط شرکای تضامنی شرکت است.
شرکای با مسیولیت محدود نمیتوانند مدیر شوند.

۶- شرکت نسبی (ماده ۱۸۳)

هر کدام از شرکا موظفند به مقدار نسبت سهام خود در شرکت طلب شخص ثالث را پرداخت کنند.

تفاوت با تضامنی: در تضامنی رابطه بین یک شریک و طلبکار طوری بود که باید تمام طلب را پرداخت و از شرکای خود سهمشان را وصول میکرد

اما در شرکت نسبی بای طلب کار از تک تک شرکا تقاضای پرداخت طلب خود را بکنند.

در شرکت نسبی محدودیت شرکا در قبال شخص ثالث نامحدود است.

۷- شرکت تعاونی

تقسیم بر اساس موضوع

تقسیم بر اساس قالب (سهامی عام، سهامی خاص، تضامنی، نسبی، مختلط، با مسیولیت محدود)

با اتخاذ کردن هر یک از قالب ها مسیولیت شرکا در مقابل اشخاص ثالث در صورت ورشکستگی شرکت مانند همان شرکت هاست.

از نظر ساز و کار با خود شرکت ها متفاوت اند .
